

Kadry i płace

kancelarie rp

Kancelarie RP to nowa jakość w usługach prawniczych. Sieć prawna zrzesza dynamicznie rozwijające się, w pełni niezależne kancelarie ze wszystkich województw, a doświadczeni specjaliści udzielają kompleksowej pomocy prawnej.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ

Za utrudnianie restrukturyzacji i upadłości nawet wyrok karny

Dłużnik i osoby go reprezentujące, które w postępowaniu upadłościowym i restrukturyzacyjnym nie wykonują swoich obowiązków, muszą liczyć się nie tylko z odpowiedzialnością cywilną, ale też karną. W szczególności gdy ich działania nakierowane są na szkodę wierzycieli.

MATEUSZ PISARSKI

Niejaką już na przedpolu postępowania upadłościowego – w odniesieniu do dłużników będących spółkami handlowymi – karą grzywny, ograniczenia wolności i pozbawienia wolności do roku zagrożony jest brak zgłoszenia w stosownym terminie wniosku o upadłość (art. 586 k.s.h.). Termin na zgłoszenie wniosku o upadłość wynosi 30 dni od dnia powstania po stronie dłużnika stanu niewypłacalności (art. 21 ust. 1 w zw. z art. 10 ustawy z 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe, dalej: pr.up.). Niewypłacalność oznacza obiektywną i trwałą niemożność wywiązywania się przez dłużnika ze swoich zobowiązań wobec wszystkich wierzycieli (zgodnie z dominującym poglądem – co najmniej dwóch).

Wniosek do sądu

Na niewypłacalność po stronie dłużnika wskazuje:

- utrata zdolności do wykonywania wymagalnych zobowiązań pieniężnych, przez którą należy rozumieć opóźnienie w ich spełnianiu przekraczające trzy miesiące,
- przekroczenie przez zobowiązania pieniężne wartości majątku dłużnika przez okres przekraczający dwa miesiące.

Sam fakt niewypłacalności powinien być ustalony na podstawie opinii biegłego.

Zobowiązanie do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości ciąży na dłużniku, nawet jeśli jego majątek nie wystarcza na pokrycie kosztów postępowania upadłościowego, a zachodzą ku temu przesłanki. Ocena w tym zakresie należy bowiem do sądu. Od obowiązku złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości nie zwalnia również zgłoszenie wniosku o przeprowadzenie postępowania restrukturyzacyjnego oraz przekonanie dłużnika, że sąd upadłościowy oddali wniosek o ogłoszenie upadłości.

Dłużnik może jednak uwolnić się od przedmiotowej odpowiedzialności, jeśli wykaże, że:

- wniosek o ogłoszenie upadłości został już złożony przez inny uprawniony podmiot, albo
- w odpowiednim terminie otwarto postępowanie restrukturyzacyjne, albo
- zatwierdzono układ w postępowaniu o zatwierdzenie układu, albo
- prowadzona jest egzekucja przez zarząd przymusowy albo przez sprzedaż przedsiębiorstwa.

Nie jest również karalne złożenie nieprawidłowego bądź pozornego wniosku o upadłość.

Nieprawdziwe dane we wniosku o upadłość

Na dłużniku oraz osobie uprawnionej do reprezentowania go spoczywa obowiązek podawania – zarówno we wnioskach inicjujących postępowania insolwencyjne, jak i w ich toku – prawdziwych danych. Podanie nieprawdziwych danych we wniosku o upadłość oraz nieprawdziwych informacji co do stanu majątku dłużnika zagrożone jest dotkliwą karą, bo pozbawienia wolności wynoszącą od trzech miesięcy do lat pięciu (art. 522 pr.up.). Brak zadośćuczynienia temu obowiązkowi może bowiem prowadzić do utrudnienia spłaty zobowiązań wierzycieli, a w konsekwencji do ich uszkodzenia.

Odpowiedzialność w powyższym zakresie ponoszą sam dłużnik albo osoby reprezentujące go w przypadku osób prawnych lub spółek handlowych niemających osobowości prawnej. Odpowiedzialności takiej nie ponoszą jednak pełnomocnicy profesjonalni (radcowie prawni, adwokaci oraz dorad-

ZDANIEM AUTORA

Mateusz Pisarski

radca prawny w Krzysztof Rożko i Wspólnicy Kancelaria Prawna

Objęcie nierzetelnych działań dłużnika podejmowanych zarówno na przedpolu, jak i w ramach postępowań insolwencyjnych nie tylko odpowiedzialnością cywilną, lecz również karną, uzasadnione jest potrzebą ochrony procesu prawidłowej wymiany handlowej oraz funkcjonowania podmiotów gospodarczych, w tym spółek handlowych. Dłużnik lub jego reprezentant, poprzez wprowadzanie w błąd sądowych i pozasądowych organów postępowania, szkodzą bowiem nie tylko interesom majątkowym wierzycieli, lecz również pewności obrotu gospodarczego. W związku z tym każdy pokrzywdzony działaniem dłużnika wierzyciel powinien pamiętać, że dysponuje nie tylko środkami pozostawionymi do jego dyspozycji w ramach przepisów dotyczących postępowań insolwencyjnych. Dłużnik może bowiem odpowiadać również za tzw. przestępstwa na szkodę wierzycieli, stypizowane w kodeksie karnym. W ich ramach wierzyciel może złożyć zawiadomienie o popełnieniu m.in. przestępstwa: udaremnienia lub uszczuplenia zaspokojenia jego wierzytelności (art. 300 k.k.), pokrzywdzenia go (art. 301 § 2 i 3 k.k.), zaspokojenia wybranych wierzycieli (art. 302 ust. 1 k.k.), łapownictwa w postępowaniu upadłościowym (art. 302 ust. 2 k.k.) oraz oszustwa (art. 286 k.k.). Skorzystanie przez wierzyciela ze wskazanych środków może zaś okazać się skuteczniejsze w walce z konsekwencjami działań nierzetelnego dłużnika niż ograniczenie się do podstaw prawnych przewidzianych w przepisach dotyczących postępowań insolwencyjnych.

cy restrukturyzacyjni), którzy podejmują czynności w imieniu dłużnika w oparciu o pełnomocnictwo procesowe.

Podanie nieprawdziwych danych może nastąpić poprzez złożenie zawierającego je dokumentu lub oświadczenia. W tym zakresie nie jest wymagany konkretny sposób działania. Przy czym, w związku z informatyzacją postępowania upadłościowego, podanie nieprawdziwych danych we wniosku o ogłoszenie upadłości obecnie następuje już w momencie podpisania/uwierzytelnienia go w stosownej formie przez dłużnika albo osoby reprezentujące go oraz zamieszczenia w Rejestrze.

Opór wobec syndyka

Karą pozbawienia wolności od trzech miesięcy do lat pięciu zagrożone jest również zaniechanie wydania syndykowi całego majątku wchodzącego do masy upadłości, ksiąg rachunkowych lub innych dokumentów dotyczących majątku upadłego oraz uchylenie się od udzielania syndykowi lub sędziemu-komisarzowi informacji dotyczących majątku dłużnika lub udostępniania danych lub dokumentów pozwalających na wykonanie wybranych obowiązków związanych z upadłością spółek publicznych, m.in. w zakresie przekazywania informacji bieżących i okreso-

wych (art. 523 ust. 1 i 2 pr.up.).

Popełnienie wskazanych czynów zabronionych możliwe jest albo poprzez złożenie oświadczenia o odmowie wydania majątku, albo poprzez złożenie sędziemu-komisarzowi niezgodnego z prawdą oświadczenia w trybie art. 57 ust. 1 pr.up., ewentualnie po stwierdzeniu braku udzielenia sędziemu-komisarzowi i syndykowi wszelkich potrzebnych wyjaśnień dotyczących majątku dłużnika bądź udzielenia ich niezgodne z prawdą w trybie art. 57 ust. 2 pr.up. Odpowiedzialność w tym zakresie ponosi nie tylko dłużnik, wobec którego ogłoszono upadłość (art. 185 ust. 1 pr.up.) bądź osoba uprawniona do reprezentowania go, ale również kurator ustanowiony w postępowaniu upadłościowym (art. 187 ust. 1 pr.u.). Nie są przy tym dłużnikami spadkobiercy zmarłego dłużnika, którzy są uprawnieni do złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości (art. 7 pr.up.) i nie podlegają w tym zakresie odpowiedzialności karnej.

Analogicznie przy restrukturyzacji

Analogicznie do ww. regulacji karnych przepisy przewidziane zostały również w prawie restrukturyzacyjnym (ustawa z 15 maja 2015 r. Prawo restrukturyzacyjne, dalej: pr.restr.). Postępowanie restrukturyzacyjne może być przy tym prowadzone nie tylko wobec dłużnika niewypłacalnego, lecz również wobec dłużnika zagrożonego niewypłacalnością, czyli takiego, którego sytuacja ekonomiczna wskazuje na to, że w niedługim czasie może stać się niewypłacalny (art. 6 pr.restr.). Dłużnikiem może być tylko podmiot posiadający zdolność restrukturyzacyjną, który stał się uczestnikiem postępowania o zatwierdzenie układu lub otwarcie postępowania restrukturyzacyjnego, a następ-

nie samego postępowania restrukturyzacyjnego. Postępowaniem restrukturyzacyjnym jest zaś przyspieszone postępowanie układowe oraz postępowanie sanacyjne.

Karą pozbawienia wolności do lat trzech zagrożone jest:

- dostarczanie nadzorca, zarządcy lub sędziemu-komisarzowi nieprawdziwych informacji,
- zatajanie informacji mających istotne znaczenie dla przeprowadzenia postępowania restrukturyzacyjnego,
- zaniechanie udostępniania danych lub dokumentów pozwalających na wykonanie przez organy postępowania wybranych obowiązków związanych z restrukturyzacją spółek publicznych (art. 399 pr.restr.).

Regulacja ta nie odnosi się do nieprawdziwych informacji zawartych w oświadczeniach składanych sądowi, co należy zakwalifikować jako błąd ustawodawcy. Wskazanej odpowiedzialności nie można przy tym rozszerzać na pełnomocników profesjonalnych, którzy w oparciu o pełnomocnictwo procesowe składają w imieniu mocodawcy oświadczenia wiedzy i woli.

Ponadto karą pozbawienia wolności od trzech miesięcy do lat pięciu zagrożony jest brak wydania zarządcy ksiąg rachunkowych lub innych dokumentów dotyczących majątku dłużnika (art. 400 pr.restr.). Przestępstwo to może popełnić wyłącznie dłużnik, wobec którego otwarto postępowanie sanacyjne, przyspieszone postępowanie układowe lub postępowanie układowe (aż do jego zakończenia), w którym odebrano mu prawo zarządu. Nie jest przy tym karalny brak wydania ksiąg lub dokumentów zarządcy przymusowemu lub innemu organowi na etapie wykonania układu, jak również tymczasowemu zarządcy na etapie otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego. /©